

خبرنامه

نظام آموزشی ایران، دانش آموز و مسئله‌ی پایان زندگی

تب درسی از دارالفنون تا امروز

برای اوقات فراغت، برنامه داشته باشیم

اوقات فراغت و جامعه پذیری

آموزش و تحصیل کودکان کار

به معلمان خانم بگویید ...

اوقات فراغت و جامعه پذیری

احمد احمدی نژاد

اجتماعی کمک می‌کند. بسیاری از پیشرفتهای فرد با پیشرفت اجتماعی فرد پیوند تنگاتنگ دارد اگر فرد دارای بهترین و ارزنده ترین استعداد باشد تا زمانیکه به ارائه آنها در سطح اجتماعی توانایی نداشته باشد، چندان موفق نخواهد بود.

اوقات فراغت معنای اصلی آن اشاره به اختیار و آزادی عمل فرد دارد. بنابراین پر کردن آن و حال و هوای کاری به آن دادن از کارکردهای آن می‌کاهد. بنابراین بهتر است فرد در این اوقات با خیالی آسوده و آزادی عمل کامل فعالیت مورد نظر را فقط به خاطر خود و دلخواه و حتی بدون توجه به نتایج مادی و غیره انجام دهد.

هرچند برخی افراد عمدتاً اوقات فراغت را با کارهای هنری پر می‌کنند اما این مساله بستگی زیادی به علاقه و استعداد فرد دارد و چون هدف از برنامه ریزی برای اوقات فراغت اجبار نیست بهتر است با علاقه و استعدادهاى فرد مطابقت داشته باشد.

اوقات فراغت به معنای اوقات بیکاری نیست. چون در اوقات بیکاری فرد کاری برای انجام دادن ندارد ولی در اوقات فراغت کارهای متعددی می‌تواند داشته باشد که تفاوت آن با اوقات دیگر که در آنها نیز به انجام کار و فعالیت مشغول است در هدف این کارها و فعالیتهاست. هدف از فعالیتهای اوقات فراغت کسب آرامش، لذت و راقی است. فرد کاری را نه از روی اجبار و نه بخاطر منافع مادی انجام می‌دهد. این لحظات به خود اختصاص دارد و تنها با هدف مرتبط با شخص وی و آرزوها و خواستههای او انجام می‌شود.

اگر از اوقات فراغت به شکل مطلوب و با برنامه مدون استفاده شود قطعاً در رشد اجتماعی و تعالی افراد تاثیر مثبت خواهد گذاشت و می‌تواند مسیر جامعه پذیری و فعالیت در مشارکت های اجتماعی را هموار سازد.

یکی از کارکردهای اساسی اوقات فراغت رفع خستگی و تامین استراحت فرد است. انسانها به همه به استراحت و رفع خستگی نیاز دارند. کار مداوم بدون زمانی برای رفع خستگی موجب پائین آمدن بازده عمل و و خم خوردن سلامت روانی فرد می‌شود اما هدف از این اوقات بطلت نیست بلکه زمانی است که فرد به تمدد اعصاب می‌پردازد و حاصل آن افزایش بازده است.

استعدادهای انسان اگر در زمینه و شرائط مساعدی قرار گیرد به فعل تبدیل می‌شوند. از این جهت شناسایی این زمینه‌ها در زندگی فرد بسیار مهم است. اوقات فراغت یکی از این موقعیتهای بسیار مناسب است که فرد می‌تواند با استفاده از آن به شناسایی و تقویت استعدادهای خود بپردازد. مثلاً کمی که در این اوقات به نقاشی و یا دیگر کارهایی می‌پردازد که استعداد دارد.

اوقات فرد علاوه بر تاثیرات فردی که در شخصیت فرد دارد به رشد اجتماعی او نیز کمک می‌کند. شرکت فرد شبکه‌های اجتماعی موجب بهبود روابط اجتماعی فرد شده و پیشرفت از لحاظ

باید یکی از اهداف آموزش و پرورش این باشد که زندگی گرانبهاست. ابراهام مازلو

سرمقاله ۳ / نشست علمی؛ نظام آموزشی ایران، دانش آموز و مسئله پایان زندگی ۴ / زاویه؛ آموزش و تحصیل کودکان کار ۵ / نگاه؛ تب درسی از دارالفنون تا امروز ۶ / رویداد ۷ / دیدگاه؛ برای اوقات فراغت، برنامه داشته باشیم ۸

خبرنامه انجمن جامعه شناسی آموزش و پرورش ایران
شماره ۱۳۹۲ هجری شمسی

صاحب امتیاز:

انجمن جامعه شناسی آموزش و پرورش

مدیرمسئول:

دکتر حسین دهقان

سردبیر:

احمد احمدی نژاد

همکاران این شماره:

معصومه کارگزار، فریبا رضانی، سعید زراوند و

لیلا پیکانی

طراح:

امیر غفاریگی Karen-co.net

پایگاه اینترنتی: IASE-NGO.IR

نظام آموزشی ایران، دانش آموز و مسئله‌ی پایان زندگی

است. تحقیقات نشان می‌دهند که اغلب نظام‌های آموزشی پیرامون این مسئله هیچگونه متنی را در اختیار دانش آموزان قرار نمی‌دهند و بنابراین دانش آموزان نمی‌دانند چگونه با واقعیت مرگ عزیزان خود یا حتی مرگ محتمل خودشان چگونه برخورد نمایند این در حالی است که همانگونه که اروین یالوم اشاره می‌کند مرگ یکی از والدین می‌تواند برای کودکان فاجعه بار باشد و عواقب روان نژندی طولانی مدتی را برای او به همراه آورد. انکار واقعیت مرگ برای کودکان روش رایجی در آموزش است و همگان از بیان واقعیت رفتن و بازنگشتن به جهان بشری فرد مرده اجتناب می‌کنند. تمامی این مسائل می‌تواند بحران مواجهه را دردناکتر نمایند. در عین حال دبیران و اعضای ستادی مدارس نیز در برابر این مسئله مصونیت ندارند. مرگ عزیزان می‌تواند آنان را نیز دچار بحران نماید. مطالعات پانلی ۴ ساله پیرامون این مسئله که در یکی از مراکز آموزشی شهر تهران به انجام رسیده است و همچنین بررسی و تحلیل متون درسی نشان می‌دهد دانش آموزان ایرانی برخلاف دانش آموزان

خارجی به دلایل مختلف بیشتر با صحنه مرگ دیگران مواجه می‌شوند و یا در مراسم سوگواری مربوط به وابستگان شرکت می‌نمایند و بیش از آنان نیاز دارند تا درباره مرگ، مردن، جهان پس از مرگ و مانند آن آگاه شوند. در نهایت آموختن آنچه که نیاز دانش آموز پرسشگر ما است، مسئله‌ای است که بیش از پیش نیاز بدان در جهان امروز احساس می‌شود. در نتیجه گیری این پایان نامه آمده است: تمامی بررسی ها نشان می‌دهد دانش آموزان نسبت به پدیده مرگ و مسائل پیش و پس از آنان بسیار بی‌اطلاع هستند. آنها توان همدردی با محضران را ندارند، از به یادآوردن صحنه‌های وقوع مرگ رنج می‌کشند و در صورتی که مرگ یک وابسته درجه ۱ برای آنان رخ دهد توان مقابله با تنشهای ناشی از این مسئله را ندارند. این مسئله در مورد برخی از دبیران و اعضای ستادی نیز وجود دارد. مرگ یک وابسته درجه ۱ می‌تواند روند کاری یک دبیر یا عضو ستادی را به شدت دچار اختلال نمایند. او ممکن است آسیبهای روانی طولانی مدتی را تجربه

کند و نتواند وظیفه خود را به خوبی اجرا نماید. حضور روانشناس و مددکار به عنوان یک نیاز فوری برای کودکان آسیب دیده از این مسئله نیز ضرورتی است که احساس می‌شود. دانش آموزانی که بستگان درجه ۱ خود را از دست می‌دهند تا مدت‌ها دچار تنشهای شدید روانی و اجتماعی ناشی از این مسئله هستند. آسیبهای وارده بدین دانش آموزان آنچنان گسترده است که احتمال بسیار دارد آنان دچار افت تحصیلی شدید شده یا حتی ترک تحصیل نمایند. حمایت‌های ویژه و طولانی مدت تخصصی از این دانش آموزان ضرورتی است که در این پژوهش به خوبی دریافت شد. زیرا اعضای ستاد یک مجتمع آموزشی به واقع امکان آن را ندارند که زمان چندانی برای یک دانش آموز صرف نمایند، زمان اصلی گذران روز یک دانش آموز آسیب در مدرسه خواهد بود و نیاز است با تصویب قوانین و استخدام نیروهای تخصص به این دانش آموزان کمک نمود.

این مسئله در مورد دبیران و اعضای ستادی نیز صادق است. این افراد پس از آنکه وابستگان درجه ۱ خود به ویژه همسر یا فرزند خویش را از دست می‌دهند دچار تنشهای روانی جدی می‌گردند. تنشهایی که می‌تواند ادامه کار آنها را با دشواری روبرو نماید. مرخصیهای طولانی مدت تر و حمایت از طریق مشاورین متخصص تجربه‌ای است که در برخی از کشورها به خوبی پاسخ داده است. کتب درسی بایستی بیشتر به مسئله مرگ بپردازند و معانی آن را برای دانش آموزان روشن نمایند. به ویژه این مسئله باید برای جلوگیری از حساسیتها از طریق داستانهای منتخب در کتابهای ادبیات و مانند آن ارائه شود تا از سوءگیریهای غیر ضروری اجتناب شود. روایت آخرین لحظه‌های بزرگان در بستر مرگ و واکنش آنها بدین مسئله می‌تواند گامی باشد برای روشن نمودن پدیده مرگ برای دانش آموزان.

در نهایت آنکه برای دانش آموزان بیمار و در بستر مرگ نیز باید برنامه‌های ویژه‌ای در نظر گرفت. دانش آموزی که امکان حضور در کلاسهای درس را به دلیل بیماری ندارد می‌تواند از دبیران در محل بستری خود استفاده نماید تا وضعیت روحی و روانی بهتری پیدا کند. او نیازمند آن است که به حال خود رها نشود. زیرا تحصیل امید به آینده را افزایش می‌شود و امکان و فرصت بازگشت به زندگی را برای او فراهم می‌کند.

تمامی این کارها هرچند پر هزینه هستند اما یک ضرورتند. زیرا که نظام آموزش و پرورش بیش از پیش می‌تواند فرزندان این مرز و بوم را برای زندگی و حیات خود آماده نماید و آنان را در برابر اضطرابهای آینده بیمه نماید.

آموزش و تحصیل کودکان کار

معصومه کار گزار

گروهی که از آن به عنوان برنامه فراگیر محور یاد می‌شود آنچه از اهمیت بالایی برخوردار است، توجه به نیازهای آموزشی افراد و لحاظ کردن این نیازها در برنامه ریزی و طراحی های آموزشی که منظور پاسخ دادن به آن هاست، لذا سنجش نیازها (نیازسنجی) باید قبل از هر اقدام دیگری برای تعیین اهداف و اولویت های برنامه ریزی در برنامه های سواد آموزی صورت می‌گیرد.

زیرا تعیین نیازها در زمینه های گوناگون بر کارایی برنامه های اجرایی تأثیر شگرفی دارد و باعث جلوگیری از اتلاف منابع و بالا رفتن کیفیت کارها می‌شود . چشم انداز نیازسنجی در واقع فرآیند جمع آوری و تحلیل اطلاعات است که براساس آن نیازهای افراد ، گروه ها ، سازمان ها و جوامع مورد شناسایی قرار می‌گیرد.

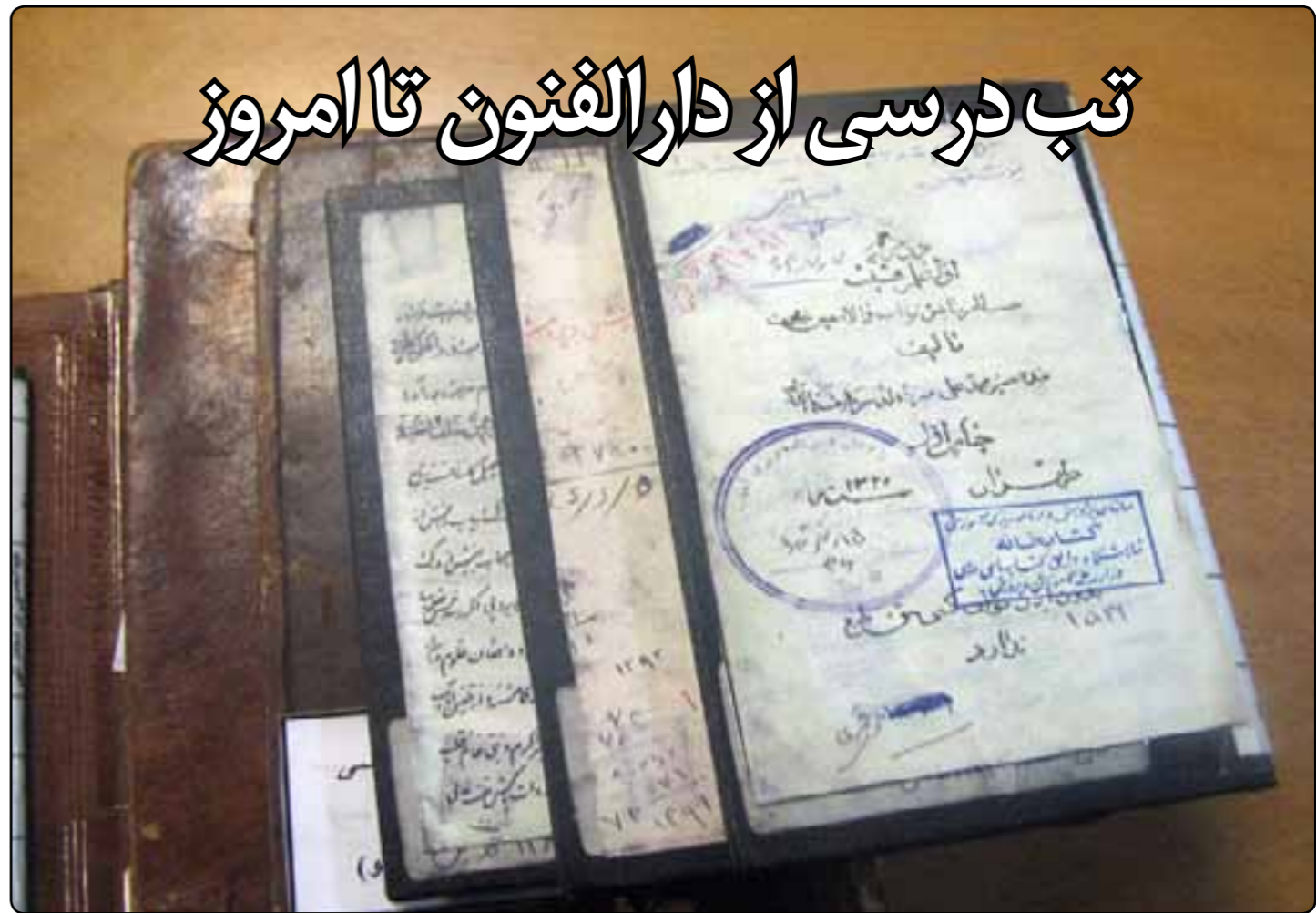
طبق اصل ۳۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (دولت موظف است وسایل آموزش و پرورش رایگان را برای همه ملت تا پایان دوره متوسطه فراهم سازد و وسایل تحصیلات عالی را تا سرحد خود کفایی کشور به طور رایگان گسترش دهد). تحصیل کردن حق مسلم هر کودک است و نمی‌توان با دست آویزهایی از قبیل فقر خانوادگی نیاز به دستمزد کودک، بعد مسافت و دوری راه و غیره اطفال را از تحصیل منع نمود. ماده ۱ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب مرداد ماه سال ۱۳۵۳ را در این خصوص مقرر می‌دارد: (کلیه اطفال و جوانان ایرانی که واجد شرایط تحصیل می‌باشند باید بدون هیچ گونه مانعی به تحصیل بپردازند و هیچ کس نمی‌تواند آن‌ها را از تحصیل بازدارد، جز با مجوز قانونی). به موجب ماده ی ۲ قانون فوق‌الذکر در هر محل که موجبات تحصیل مراحل تعلیمات ابتدایی و راهنمایی که اجباری و مجانی است فراهم و اعلام شده باشد

پدر یا مادر یا سرپرست قانونی کودک که وظیفه نگهداری و تربیت کودک بر عهده او می‌باشد، موظف است نسبت به ثبت نام و فراهم کردن موجبات تحصیل کودک تحت سرپرستی خود اقدام نماید و در صورتی که از انجام این وظیفه خودداری نماید ، وزارت آموزش و پرورش بر مبنای آمار ارسالی اداره کل ثبت احوال نسبت به ثبت نام کودکان واجد شرایط تحصیل اقدام خواهد نمود.

نیازسنجی در سواد آموزی

برنامه های آموزشی هنگامی بالاترین تأثیر را بر مخاطبان خواهند داشت که براساس شناخت از فراگیران طراحی شده باشد. برای دادن اطلاعات لازم و تدریس مهارت های مختلف، ابتدا باید نیازهای ملموس و آشکار فراگیران را درک کرد. به عبارت دیگر فراگیر باید ارتباط زیادی میان آنچه در کتاب‌ها خوانده و مهارت هایی که در طول روز با آن سرو کار داشته و یا احتمالاً نیاز به یادگیری آن‌ها دارد ، احساس کند . تنها در این صورت است که می‌توان انتظار داشت، بهترین نتیجه از اجرای فرآیندهای آموزشی حاصل شود .

وقتی دریافت محلی کتابی تدریس می‌شود ، فراگیر سعی می‌کند تا میان آنچه در کتاب‌ها خوانده و نیازهای روزمره خود ارتباط لازم را بیابد ، چه بسا اگر موفق به این کارنشود، نیازی برای ادامه حضور خود در کلاس‌ها نخواهد دید و این خود خطر بزرگی برای برنامه های آموزشی است . در یک برنامه سواد آموزی

تب درسی از دارالفنون تا امروز

سال ۱۳۲۴ به بعد، زمان چاپ سراسری کتاب برای کشور پیش می‌رسد، اما با ورود نخستین کتب درسی به نظام آموزشی ایران همزمان با تاسیس دارالفنون، نوینی به خود می‌گیرد، نظامی که با تغییرات بسیار تا امروز ادامه داشته است و مرور آن، گذر تاریخی تالیف و آموزش کتابهای درسی را ترسیم می‌کند. اخلاق ناصری - اولین کتاب موجود در آشیو کتابخانه آموزش و پرورش

با روی کار آمدن میرزا تقی خان امیرکبیر و استقرار سلطنت ناصرالدین شاه در سال ۱۲۶۴هجری قمری، اقدامات اصلاحی همه جانبه‌ای در کشور آغاز شد که یکی از آنها تأسیس «دارالفنون» و آغاز آموزش علوم و فنون جدید در ایران بود؛ در ابتدای کار دارالفنون نیازمند ساختمان، معلم، برنامه، کتاب درسی و وسایل کار و بودجه بود که با عنایت امیرکبیر برنامه‌ریزیهای لازم در این موارد انجام شد.

در حالی که در آن زمانها تالیف برخی کتابهای مدارس به صورت سفارشی و توسط معلمان انجام می‌شد، بیشتر محتوای کتب در حوزه‌هایی همچون ادبیات، شریعت و طبیعیات و برخی نیز ترجمه‌ای از زبانهای لاتین و مدارس خارجی بود.

روند در دهه ۴۰ و ۵۰ بیشتر معمول شد و با تکامل این روند در کنار مولفان، کارشناس درسی نیز به همراهی مولفان آمد که در دهه ۶۰ و ۷۰ روند تالیف کتب به این سمت رفت و با گذشت زمان کارشناسان هنری نیز برای تصاویر کتب و روانشناس علوم تربیت نیز در حوزه تالیف ورود یافتند. اولین کتابی که در آرشيو کتابخانه سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی وزارت آموزش و پرورش دريچه‌ای به گذشته است «کتاب اخلاق ناصری» است که محتوای آن قابل مقایسه با کتب درسی حال حاضر همانند کار فناوری و فیزیک یا زبانهای خارجی نیست، چراکه این کتاب بدون هیچ عکس و رنگی به صورت خطاطی شده به نگارش در آمده است اما کتب امروزی رنگ وبوی دیگری دارد.

این فراز و فرودهای کتب تا جایی ادامه یافت که واژه « تحول» کم کم جای خود را در برنامه‌ها و نیازهای نظام آموزش و در بین مسوولان باز کرد، به طوری که در سه دهه گذشته بارها و بارها محتوای کتب دستخوش تغییراتی شد و همزمان با ایجاد تحول در آموزش و پرورش زمره‌های تحول در دروس و محتوا نیز به پا شد.

در نهایت طرح « برنامه درس ملی» در سال ۸۴ با تشکیل دبیرخانه در سازمان پژوهش آغاز و در دستور جلسات و بررسی‌های متعدد شورای عالی آموزش و پرورش قرار گرفت و در اسفندماه ۹۱ توسط شورای عالی آموزش و پرورش به تصویب نهایی رسید.

این برنامه درس ملی همچنین در فروردین ۹۲

رونمایی و به عنوان نقشه راه سیاست گذاری‌های تولید محتوای آموزشی و تربیتی از جمله، تولید راهنمای برنامه‌های درسی در دوره‌ها و پایه‌های تحصیلی، تعیین زمان و ساعات آموزشی، تدوین و تالیف کتابهای درسی و کمک آموزشی، تولید بسته‌های آموزشی، رسانه‌های دیداری و شنیداری و الکترونیکی قرار گرفت.

گفتنی است، برنامه درس ملی، نقشه کلان نظام آموزشی در امر تولید محتواست و این برنامه یک انقلاب در روش یاددهی و یادگیری محتوای درسی، نظام ارزشیابی، تولید محتوا و بسته‌های آموزشی و نوع نگاه به معلم و دانش آموز محسوب می‌شود. نه تنها کتاب که ساختار نظام آموزشی نیز به طور مرتب دستخوش تغییر و تحول شده و به گفته مهندس مهدی نوید ادهم دبیرکل شورای عالی آموزش و پرورش بررسی سیر تحول تالیف کتابهای درسی را باید در سیر تحول آموزش و پرورش جستجو کرد، چراکه در طبقه بندی کلی باید گفت که از ابتدا تا کنون دو نوع آموزش و پرورش در ایران حاکم بوده که یک نوع آن بومی است که قدمت هزاران ساله دارد و به اقتضای شرایط و فرهنگ هر زمان، کتب درسی، معلم، قوانین و ضوابط آموزشی خود را داشته که کتاب «اخلاق ناصری» برگرفته از همین نظام آموزشی بومی در ایران است. هرچند

رویداد جایگزین خانواده هاشمی در کتب سوم ابتدایی مشخص شد

محتوای کتاب فعلی مطالعات اجتماعی که نوشته غلامعلی حدادعادل است، درباره یک مأمور اداره پست به نام آقای هاشمی است که به همراه خانواده‌اش از کازرون به نیشابور سفر می‌کند. به گزارش فارس، سفر آقای هاشمی و خانواده‌اش به نیشابور یک داستان آموزنده در کتاب اجتماعی پایه سوم ابتدایی محسوب می‌شود؛ تمام محتوای آموزشی این کتاب که نوشته غلامعلی حدادعادل است، درباره یک مأمور اداره پست به نام آقای هاشمی است که به همراه خانواده‌اش از کازرون به نیشابور سفر می‌کند و در خلال این سفر، نکات آموزشی به دانش‌آموزان ارائه می‌شود. این داستان به طور کامل در سال تحصیلی آینده از کتب درسی سوم ابتدایی‌ها حذف می‌شود و به جای آن، محتوای آموزشی جدیدی در راستای اجرای سند تحول بنیادین و همسو با سند برنامه درسی ملی ارائه جایگزین خواهد شد.

و پرورش باعث شکوفایی هرچه بیشتر استعدادهای آینده سازان کشور شود و صفحه به صفحه این کتب گامی جدید برای ورود به زندگی در دهکده جهانی باشد و تربیت در کنار تعلیم، عنوان پیدا و پنهان کتاب‌های درسی باشد تا ضمن فراگیری دانش، تربیت نیز در بطن آن شکل بگیرد و تحول واقعی اتفاق بیفتد.

بررسی تغییر و تحولات کتب درسی در ایران در حد چند سطر نمی‌گنجد، اما نگاهی گذرا به آن عمق تحولات را نشان می‌دهد که امروز آموزش و پرورش با تدوین برنامه سند درس ملی درصدد تحولاتی به مراتب گسترده‌تر است. امید می‌رود علیرغم برخی مشکلات و مقاومت‌هایی که پیش روی این سند دیده می‌شود، سیر تحولات تکمیلی نظام آموزش

کتاب مطالعات اجتماعی با توجه به نیازهای عمومی تالیف شده است

حجت‌الاسلام والمسلمین محی‌الدین بهرام محمدیان، رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی به خبرنگار فارس گفت: کتاب مطالعات اجتماعی سوم ابتدایی در سال تحصیلی جدید دارای موضوع جدیدی است که با توجه به نیازهای عمومی تالیف شده است. وی به محتوای کتاب جدید مطالعات اجتماعی سوم ابتدایی اشاره کرد و اظهار داشت: به عنوان مثال درباره هویت شخصی، هویت خانوادگی و هویت اجتماعی در این کتاب به دانش‌آموزان مطالبی ارائه می‌شود و عناوین این درس‌ها را می‌توان «من بزرگتر می‌شوم»، «همکاری در خانواده»، «نیازهای خانواده»، «خانه من»، «مدرسه من» و «از خانه تا مدرسه» نام برد. حجت‌الاسلام والمسلمین محمدیان ادامه داد: در این کتاب درسی به نام «من به دنیا آمدم» پیش‌بینی شده است که در آن داستان تولد نوزاد است که آموزش می‌دهد به چه چیزهایی باید در هنگام تولد توجه شود و یک دانش‌آموز باید «نام، نام خانوادگی، نام مادر، نام پدر، قد، جنسیت، وزن» خودش را بداند. وی اضافه کرد: واکنش‌هایی که در این درس مطرح شده و اهمیت آن به صورت غیر مستقیم اشاره شده است: در حقیقت نکات آموزشی در قالب داستان مطرح می‌شود. معاون پژوهشی وزیر آموزش و پرورش افزود: در این کتاب، دانش‌آموز خود را با دانش‌آموزان دیگر مقایسه می‌کند که چه ویژگی‌های مشترکی دارد و چه تفاوت‌هایی دارد و به علائق فردی و کارهایی که می‌تواند خوب انجام دهد، آگاهی می‌یابد. به اعتقاد وی، این کتاب دانش‌آموزان را برای زندگی جمعی آماده می‌کند و اظهار داشت: در این کتاب به پرورش مهارت‌ها و نگرش‌ها توجه شده است و از معلمان خواستیم تا محتوای کتاب را با شرایط بومی و محلی انطباق دهند.

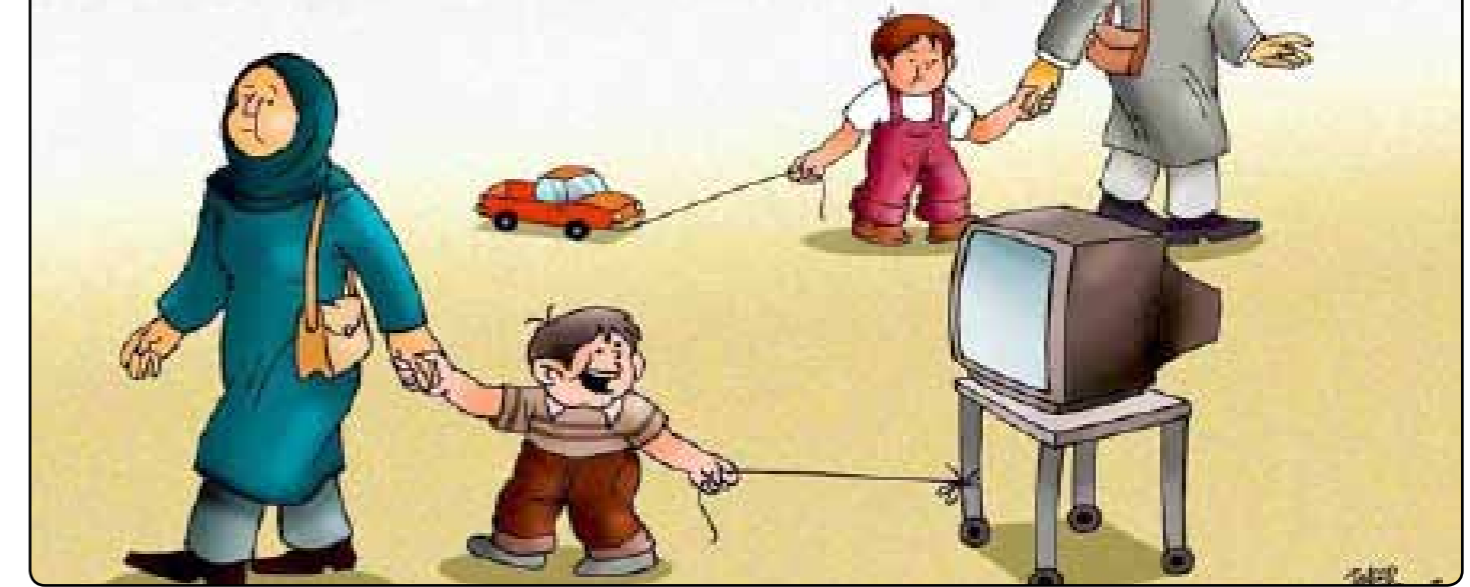

قرائتی: به معلمان خانم بگوئید با چادر مشکی سر کلاس نروند

حجة‌الاسلام والمسلمین محسن قرائتی گفت: به معلمان خانم بگوئید با چادر مشکی چرا که چادر مشکی برای رفت و آمد در خیابانها است. حجة‌الاسلام والمسلمین محسن قرائتی در نخستین روز سیمین اجلاس روسای آموزش و پرورش مناطق سراسر کشور ضمن ابراز خوشحالی خود از ثبت نام نکردن وزیر آموزش و پرورش در انتخابات ریاست جمهوری گفت: راه بهشت و جهنم از آموزش و پرورش است و در صورتی که دانش آموز خوب تربیت شود به بهشت می‌رویم.

حجة‌الاسلام والمسلمین قرائتی با اشاره به وجود ۱۰۰ هزار مدرسه در کشور افزود: اگر مدیران مدارس با دانش‌آموزان خود دوست باشند، خیلی از مشکلات حل می‌شود. وی همچنین ادامه داد: به معلمان خانم بگوئید با چادر مشکی سر کلاس نروند. بنده خودم هم هر روز عبا سیاه نمی‌پوشم، گاهی بچه‌ها را بخندانید و یک سایت خنده حلال داشته باشید تا دانش‌آموزان وقتی می‌خواهند بخندند به آن سایت مراجعه کنند و خنده حکیمانه داشته باشند

برای اوقات فراغت، برنامه داشته باشیم

فریبا رضانی

تأمین نمایند، بنابراین کودکان دیروز اگر هم مجبور به ترک مدرسه می شدند عملاً «آنقدر حرفه آموخته بودند که بتوانند با دست پر وارد جامعه شوند و شغلی را پیشه گیرند. این روند همچنان ادامه داشت تا اینکه با توسعه ی علوم و فنون و افزایش سطح رفاه والدین ، تعداد دانش آموزان و مراکز آموزشی گسترش یافت و در این راستا مشکلات متعددی پیرامون ایام تحصیل و زمان غیر تحصیل ایجاد گردید . یکی از این مشکلات ، شیوه گذران اوقات فراغت دانش آموزان است ، مسئله ای که بسیاری از دست اندرکاران را به انجام فعالیت ها بی گوناگونی وا داشته است.

بخش اول این فعالیت ها از طریق مراکز آموزشی همچون (آموزش و پرورش، فرهنگسرا ها، مساجد یا آموزشگاه های خصوصی) انجام می پذیرد که برگزاری کلاس های متعدد عقیدتی ، علمی ورزشی و هنری دستورالعمل این مراکز است کلاس هایی که در ابتدای تابستان آغاز و با پایان فصل خاتمه می یابد ، بطوریکه با شروع سال تحصیلی همه ی این کلاس ها تعطیل می شوند و مجدداً « سال بعد همین کلاس ها با عناوین جدید و تنوع خیره کننده تر از سال گذشته دوباره آغاز می شود و این روند همچنان ادامه می یابد. بنابراین گرچه فرزندان امروز به ظاهر دسترسی بیشتری به کلاس های متعدد و آموزش های متنوع دارند ، اما توان علمی هنری و حرفه ای کم تری از گذشتگان دارند و آموزش های پراکنده تنها وسیله ای جهت پر کردن اوقات فراغت آنها به حساب آمده و نتیجه چندان رضایت بخشی به همراه ندارند .

اما بخش دوم این فعالیت ها معطوف به والدین است ، امروزه والدین با رسیدن فصل تابستان نگرانی هایشان چندین برابر افزایش می یابد بطوریکه بسیاری از آنها یا به دلیل اشتغال و یا به دلیل عدم اطلاع از چگونگی ارتباط درست با فرزندان شان برای از سر باز کردن آنها دست به هر اقدامی می زنند و با ثبت نام فرزندان شان در کلاس های غیر مرتبط و یا با خرید وسایل بازی گران قیمت و عمدتاً « بی حاصل ، تمام روزهای

باز روزهای گرم و طولانی تابستان ، باز کلاس های خالی مدرسه ، بازی بچه ها در پارک ها ، باز یخ دربهشت ها، بستنی ها، آبتنی ها ، بلال های سوخته در منقل ، مسافرت ها ، بی نظمی ها ، همه ی این ها مارابه یاد روزهای خوش تعطیلات تابستان می اندازد گویی که بارسیدن تیر ماه ، زنگ رهایی در گوشمان طنین انداز می شود و ورق دیگری از ایام سال کنار می رود و ما این روزگار خوش را قاب می کنیم و بر سر در خانه ی قلبمان می آویزیم و رویش می نویسیم ...اوقات فراغت.

اوقاتی که سریال آن با دغدغه و نگرانی والدین آغاز می شود و با تکلیف آموزشی و اخلاقی آموزش و پرورش ادامه می یابد، اوقاتی که مثبت یا منفی بودن آن در هاله ای از تردید پنهان است. به راستی یا خیل عظیم کودکان و نوجوانانی که یک باره از نظم و درس و برنامه ریزی مدرسه جدا شده و در جامعه رها می شوند چه باید کرد؟ آیا والدین به تنهایی می توانند برای فرزندان شان برنامه ریزی نمایند؟ آیا ارگان هایی که به کمک خانواده ها می آیند در راستای نیاز ها و تمایلات دانش آموزان قدم بر می دارند یا در جهت تأمین منافع سازمانی خود؟ در گذشته مدرسه فرستادن فرزندان برای والدین کاری سخت و پر هزینه بود به این دلیل بسیاری از کودکان دیروز، یا هرگز به مدرسه نمی رفتند یا تحصیل را نیمه رها می کردند و اگر والدینی هم در این میان بودند که به رسالت قلم و اهمیت دانش آگاهی داشتند ، آنها هم فرزندان خود را در تابستان به یادگیری حرفه ای ، کناریک استاد کار و یا شاگردی نزد یک حجره دار می گماردند تا علاوه بر حرفه آموزی بتوانند مخارج تحصیل سال بعد خود را

تابستان آنها را اشغال می کنند ، بطوریکه محصل تمام این تلاش ها امروزه این شده است که در پایان تابستان فرزندان ما به جای آنکه خاطرات خوبی از آن داشته باشند بسیار خسته تر از گذشته راهی مدرسه می شوند.

به نظر می رسد ....

بررسی اوقات فراغت نیازمند یک بازنگری اساسی است ، نتیجه این بازنگری شاید این باشد که بدانییم اوقات فراغت یعنی زمانی که دانش آموز فارغ از مسئولیت های رسمی و آموزشی خود با عشق و علاقه بتواند آن را سپری نماید و شرایط سنی و محیطی اش در آن به درستی لحاظ شود ، ضمن اینکه در برنامه ریزی این اوقات برنامه های شاد و تفریحی بیشتری گنجانده شود و ضمناً « اگر هدف برنامه ریزی ، تفریح توام با آموزش است ، این آموزش تحت نظارت یک مرجع مسئول انجام پذیرد ، آن هم آموزشی که به صورت دوره ای از ابتدایی تا دبیرستان ، اوقات دانش آموز را فراگیرد ، چنان که پس از پایان دوره متوسطه دانش آموز بتواند به توانایی های هنری ، علمی یا فنی مشخصی ، آن هم به صورت منسجم تایل آید ، بطوریکه پس از گذشت سال ها خاطرات آن همچنان در ذهنش ، زنده باقی بماند.

در کنار تمام این برنامه ریزیها جهت بهینه سازی اوقات فراغت فرزندانمان ، بیاید سهم تابستان را در خاطرات بیاد ماندنی زندگی آنها ، از یاد ببریم . تابستان فصل هم نشینی با خاطره ها ، فصل آشتی با سبزه ها ، بوییدن گلها، چیدن میوه ها و فصل احترام به طبیعت است.

مهم نیست که اهل کجا هستیم ، مهم نیست که تابستان را چگونه و یا در کدام شهر و روستا می گذرانیم ، بلکه مهم آن است که فرزندان مان پس از پایان تعطیلات چون جویبارها ، جاری شدن را بیاموزند ، چون آفتاب بخشنده بودن را تجربه کنند و چون میوه های رسیده کامل شدن را باور کنند. اگر چنین باشیم می توانیم بگوییم، ..... تابستانی شده ایم.

انجمن جامعه شناسی آموزش و پرورش ایران برگزار کرده:

سخنرانی با موضوع :

«آموزش و پرورش، رسانه های نوین و فرهنگ»

سخنران: جناب آقای دکتر مسعودی
(عضو هیات علمی دانشگاه سوره)
عضو کمیته انسان شناسی آموزش و پرورش

علاقمندان به این مبحث می توانند فایل پاور پوینت این سخنرانی را از طریق سایت انجمن دریافت نمایند.

IASI-NGO.IR

دعوت به همکاری

IASI-NGO.IR

بدینوسیله از اساتید، دانشجویان و معلمان علاقمند به فعالیت در حوزه جامعه شناسی آموزش و پرورش دعوت به همکاری می شود.

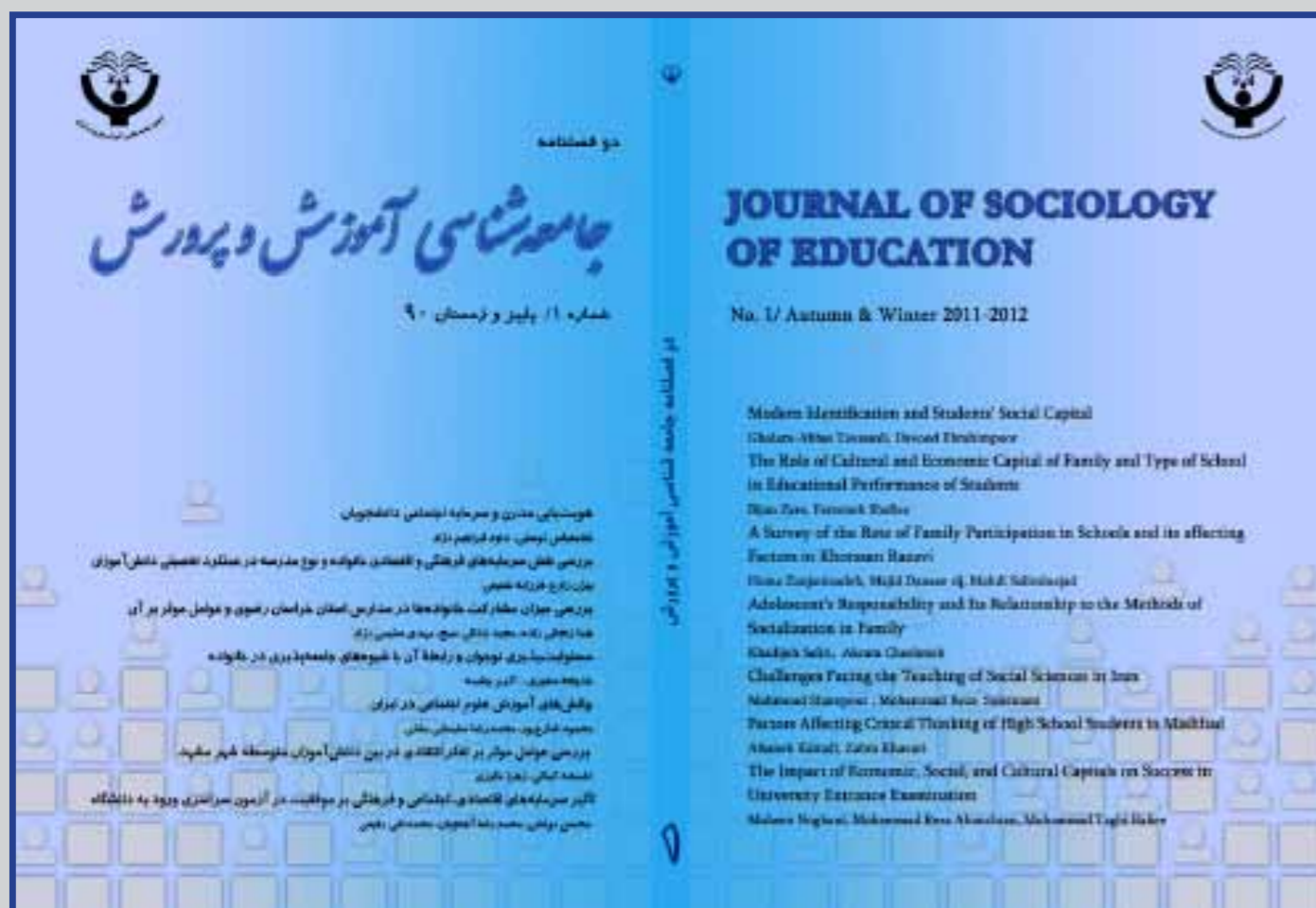
آدرس: خیابان کریمخان - ابتدای آبان شمالی - ساختمان مرکزی دانشگاه علامه طباطبائی طبقه دوم - اتاق ۲۰۷

روزهای زوج از ساعت ۱۰ الی ۱۴

علاقمندان می توانند با مراجعه به سایت انجمن نیز نسبت به ثبت نام اقدام نمایند.

دوفصلنامه‌ی

جامعه‌شناسی آموزش و پرورش

با مقالات و گزارشات مختلف منتشر شد

ENGLISH NEWSLETTER
Iranian Association for Sociology of Education
Volume 1 // Number 1 // spring 2013

Publisher	Iranian Association for Sociology of Education
Director in charge	Hossein Dehghan, Ph.D. President of Iranian Association for Sociology of Education (IASSE)
Editor in Chief	Vida Rahiminejad, Ph.D. Assistant Professor of Research Institute for Education
General Manager	Mehdi Nezami
Contributors of this issue	Mehdi Nezami, Rozita Beidaghi, and Leila Peikani

Iranian Association for Sociology of Education

www.iase-ngo.ir
Newsletter Editor in Chief
vrahiminejad@yahoo.com

فصلنامه‌ی پنجمین شماره‌ی خبرنامه‌ی انگلیسی
انجمن جامعه‌شناسی آموزش و پرورش منتشر شد